

(Posudek oponenta rigorózní práce)

Jedním z hlavních směrů výzkumu mediální historie reprezentuje studium tisku. Velmi vděčným tématem je zde zkoumání různých regionálních periodik, o to záslužnější, že je tak často kromě doposud opomíjeného primárního pramene (konkrétního titulu) zpracovávána rovněž pestrá škála pramenů, které dotvářejí obraz lokální mediální kultury, včetně různých spolků, institucí, ekonomického zázemí a osobností spjatých s vydáváním tohoto tisku. Právě tímto směrem se vydala Alena Kvasničková v předloženém rukopise. Autorka si pro téma rigorózní práce vybrala oblast Kostelce nad Černými lesy, kde se v meziválečném období potkávala řada regionálních titulů a kde vycházel týdeník Průboj. Mohla se přitom opřít o poznatky získané vlastními předchozími výzkumy, volně souvisejícími s touto rigorózní prací.

Rukopis je rozvržen do několika částí. V úvodních dvou kapitolách autorka nastiňuje historicko-správní vývoj Černokostecka a obecné tendence vývoje českého regionálního tisku v období první republiky. V další části je pak rozebrán rozvoj tisku v okrese Český Brod a zejména na Černokostecku. Další stěžejní partii reprezentuje podrobná kvalitativní a kvantitativní analýza týdeníku Průboj, vydávaného zde v letech 1929-1939. Rigorózní práci provázejí velmi bohaté dokumentární přílohy a tabulky, které se vztahují především k dějinám tisku na Černokostecku a místní polygrafické kultuře.

V úvodu práce autorka naznačuje metodologická východiska opřena především o kvalitativní a kvantitativní analýzu. Na jiných místech rukopisu (s. 78, pozn. 316) pak rovněž přibližuje užití biografické metody; metodologické poznámky by přitom bylo vhodnější soustředit právě v úvodní části práce. V ní naopak postrádám souvislé zhodnocení dosavadní literatury ke zkoumanému tématu, stejně jako rozbor dochovaných archivních a jiných pramenů (některé pasáže na toto téma nacházíme v závěru a náležely by spíše do úvodu; s. 115). Ze závěrečného seznamu pramenů přitom vyplývá, že paleta vytěžených archivních a jiných pramenů je poměrně bohatá a zahrnuje jak fondy okresních odborných pracovišť (SOkA Kolín, muzea aj.), tak sbírky centrálních archivů (Národní archiv, Vojenský historický archiv).

První část rukopisu má charakter kompilace a autorka se téma snaží zasadit jak do regionálního, tak dobového mediálního kontextu. Líčení historického vývoje na Černokostecku od středověku po 19. století však pokládám vzhledem k jeho rozsahu za nadbytečné (autorka v něm nepřináší nic nového); při této příležitosti v poznámkovém aparátu navíc vypisuje řadu sice zajímavých, ale s tématem v podstatě nesouvisejících údajů (např. pozn. č. 39, dále pozn. 437). Na některých místech je přitom výklad poněkud disparátní (např. s. 20; z května 1945 se výklad přesouvá do roku 1865).

V hlavních kapitolách se Aleně Kvasničkové podařilo na pestrém pramenném materiálu doložit bohatou strukturu periodického i neperiodického tisku sledovaného regionu, přiblížit vývoj a zázemí tiskařských firem, inzertní strategii místního tisku, důležitou rovinu tvoří exkurzy do života místních novinářů a tiskařů (F. Kaderábek, J. Miškovský, F. Šimáček), resp. příspěvatele. Na základě důkladného studia se autorce také podařilo zpřesnit okolnosti zániku týdeníku Průboj; autorka dohledala dosud neznámé poslední číslo z března 1939.

Jako oponent zároveň poukazuji na některé slabiny, které se vztahují k metodologii a obsahu rigorózní práce:

- práce s prameny: na s. 33-34 vedle sebe figurují citace z dobového tisku i současné odborné literatury, které mají naznačit specifika a vnímání regionálního tisku. Autorka tyto citace volně předkládá do jakési mozaiky, aniž by s nimi dále pracovala. Na dalších místech zase cituje z pramenů obsáhlé pasáže (srv. s. 70, 95, 111), nebo je přepisuje v podstatě celé (s. 78-79, 82, 104), což považuji z metodologického hlediska za problematičtější.
- citace: některé citace v poznámkovém aparátu by mohly být úspornější (např. pozn. 33), místy jsou zdroje nejasné (pozn. 93, 94, 95 – co je „Autorka práce, 2018“?); čísla ročníků by měla být uváděna arabskými číslicemi; vyskytují se nepřesnosti v citacích (pozn. 137: „Česká publicistika...“ – nikoli „republika“!)
- teze, že „na konci 19. století bylo dosaženo praktického uznání českého jazyka“ (s. 36) je platná pouze po České království, nikoli pro české země; na Moravě a zejména ve Slezsku byla situace složitější
- s. 37, pozn. 136: kromě německých titulů vycházel samozřejmě také polský tisk

- s. 54: „obchodní reálné gymnázium“ – jedná se o dva různé typy středních škol (obchodní akademie a reálné gymnázium)
- s. 62: výroční zprávy – vycházely na Černokostecku výroční zprávy škol?
- s. 81: autorka zdůrazňuje programovou nepolitickost týdeníku Průboj, přesto však by mohla na základě obsahové analýzy modelovat jeho politický profil; list se např. identifikoval s národními hodnotami republiky (osobnost T. G. Masaryka, čs. církev), absentovaly zde radikální postoje (fašisté, komunisté) apod.
- nástin biografie F. Šimáčka pro období okupace a zejména po roce 1945 (s. 109-110) je velmi torzovitý, různá fakta jsou zde vlastně jen předkládána, aniž by vzájemně souvisela
- práce je místy zatížena nepřesnými formulacemi, překlepy a stylistickými nedokonalostmi (např. sloveso „být“; s. 84); nevhodné je také strukturování souvislého hlavního textu odrážkami (srv. např. s. 102, 105, 108 – zde dokonce německý text bez překladu). Přípomínky spíše formálního charakteru obsahuje dále „Příloha“, která tvoří nedílnou součást oponentského posudku.

Uvedené slabiny ale nesnižují dobrý dojem z předkládané práce. Ta po mém soudu představuje kvalitní přehled doposud uceleně nezpracované problematiky vývoje tisku na Černokostecku v meziválečném období, na který bude možné navázat dalšími dílčími výzkumy. Závěrem proto konstatuji, že předložená rigorózní práce Mgr. Aleny Kvasničkové podle mého názoru odpovídá kritériím kladeným na tento typ práce a

doporučuji,

aby se stala podkladem pro úspěšnou obhajobu.

V Opavě, 9. 9. 2018

Prof. PhDr. Jiří Knapík, Ph.D.
KMS IKSŽ FSV UK

Příloha

- s. 19: Bednařík (překlep)
- s. 31: komunistická (malé „k“)
- s. 36, pozn. 132: autorka stále píše o době před rokem 1918, nelze proto upřesňovat, že agrárníky se rozumí Republikánská strana zemědělského a malorolnického lidu (název se přitom i po roce 1919 měnil); před rokem 1918 šlo o Českou agrární stranu
- s. 40: „po vyhlášení samostatné republiky“; vyhlášen byl samostatný čs. stát, státní forma byla upřesněna o něco později
- s. 43, pozn. 160: „Azet“; lépe: A-Zet“; Šalda
- s. 46, 55 ad.: nejednotné psaní jména Josef/Jozef; autorka sice nejednotnost vysvětluje v pozn. 299, nicméně v práci by měla být užita jednotná podoba jména
- s. 47: Národní souručenství – nešlo o stranu, ale politickou organizaci
- s. 49: formulace „samostatného Československého státu“
- s. 50, pozn. 193: „by v letech“
- s. 51: ca 20 km (správně: cca)
- s. 52, pozn. 203: „a ni“
- s. 57: zkratka měny: po r. 1918 má být Kč (nikoli K), po lednu 1939 má být K (nikoli Kč)
- s. 67: zásylka
- s. 68: nevhodná formulace – „rakousko-uherské tendence“ (?)
- s. 71, pozn. 276: v textu poznámky další index „276“
- s. 76, pozn. 307: „Miškovský se stál... u založení“
- s. 79, pozn. 325: „s o: živnostenko-obchodnický“
- s. 87, pozn. 364? „takové textu“
- s. 89: neměli/y; pozn. 373: však-však
- s. 103: „j. d. četař“ – jednorozční dobrovolník?
- s. 114: „působil v i jako“